

МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО В ОБЛАСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО МІСЬКОГО ЛАНДШАФТУ

О.В. Балусьва

Донецький державний університет управління, Донецьк

Наголос на екологічних пріоритетах розвитку стає все більш актуальним, враховуючи розвиток великих міст, техногенне навантаження, погіршення стану навколишнього середовища.

Вітчизняна містобудівна практика, яка протягом останніх десятиліть мала екстенсивний характер призвела до деградації природних ландшафтів. Результати промислової діяльності у містах створюють значне навантаження на природне навколишнє середовище. Є цілком очевидним, що екореконструкція міських ландшафтів є найбільш актуальною для крупних промислових міст. Реалізація концепції сталого розвитку у великих містах безпосередньо пов'язана з екологічною реконструкцією міського ландшафту.

Дедалі більша увага приділяється питанням екології, які вимагають пошуку шляхів удосконалення управління екологією міста.

Враховуючи екологічний фактор, містобудівна діяльність має відповідати наступним вимогам: забезпечення гармонійної взаємодії міста і його природного оточення; зменшення негативної техногенної дії на стан повітряного і водного басейнів, ґрунти; захист ландшафтів і раціональне використання територіальних ресурсів.

Останнє завдання особливо важливе в умовах крупних міст. У цьому плані велике значення надається естетичним основам формування міського середовища, відповідності масштабу міської забудови з масштабом людини і навколишнього природного ландшафту, гармонійному узгодженню силуету будівель з природним силуетом, збереженню індивідуальних рис природного ландшафту в процесі будівництва.

Слід виділити наступні етапи формування середовища проживання (міського середовища) як результат взаємодії людини і природи:

I - природні «біотичні» взаємини людини з природою на рівні відносин інших вищих тварин; «м'яке» пристосування природного середовища до задоволення біологічних потреб;

II - стихійне формування середовища перших поселень, розробка і застосування перших знарядь праці для «жорсткого» пристосування природи до задоволення зростаючих потреб; покладання на природу не властивих їй функцій абсорбції всіх нових, незвичних для неї забруднень (крім звичайних біологічних);

III - все більш «жорсткий» вплив на природу, що підтримується розширеними можливостями людини у зв'язку з виробництвом енергії; початок формування забрудненого техногенного середовища міст, зростання диференціації якості міських середовищ та їх соціально-економічної нерівності;

IV - науково-технічна революція, «жорстке» вилучення ресурсів, великомасштабні втручання в природу, різке розширення негативних антропогенних впливів на природне середовище, формування диференційованого техногенного середовища міст;

V - початок глобальної екологічної кризи, різке зростання вилучення не відновлюваних ресурсів та антропогенних впливів, забруднень, соціально-економічний і соціально-екологічне розшарування середовища;

VI - поряд з продовженням кризи початок формування першого етапу тривалого переходу до сталого, екологічного розвитку, до реставрації ландшафтів та збереження природи;

VII - наступаючий (гіпотетичний) етап глобальної екологізації поселень і всієї людської діяльності та переходу до скорочення екологічного сліду окремих міст, країн і всього людства [1].

Стосовно управління екореконструкцією міських ландшафтів і їх компонентів, то до них слід віднести наступні заходи: підтримка відповідного стану культурних ландшафтів, екологічної інфраструктури, збереження та відновлення природних ландшафтів, організація зелених коридорів, фітомеліорація і пермакультура, наявність екологічно обґрунтованого співвідношення природного і урбанізованого середовищ.

В даному контексті доцільно розглянути діяльність міжнародної організації The European urban landscape partnership (EULP) - Європейське партнерство в області міського ландшафту, яка представляє собою міжнародну інформаційну мережу, що об'єднує муніципалітети міст, державні і неурядові структури, а також освітні і наукові інститути країн Європи.

Діяльність організації спрямована на допомогу органам місцевого управління і містобудівникам в розробці ефективної політики розвитку міст, також пропонує способи підвищення комфортності міського середовища і створює відповідні умови для обміну досвідом у вирішенні складних проблем.

Розглянемо цілі, які визначають діяльність даної організації: розповсюдження інформації про необхідність збереження і створення міських ландшафтних ресурсів; інформування політиків і

громадян про значення міських ландшафтів для вироблення соціально, економічно і екологічно зваженої політики; організація неформального обміну інформацією, ідеями і досвідом між планувальниками, дизайнерами і представниками інших професій, що працюють над збереженням і поліпшенням ландшафтів європейських міст; організація обміну досвідом в області створення якісних міських ландшафтів між європейськими університетами, науковими інститутами і управліннями різних рангів; розповсюдження вдалих прикладів міського планування і управління урбанізованими ландшафтами; уніфікація планувальних стандартів для країн-членів Євросоюзу; створення інтегруючого центру, вирішального завдання муніципального планування, дизайну і організації ресурсів відкритих міських просторів; протистояння складнощам, що виникають при розподілі обов'язків між різними департаментами; допомога членам ЄС в створенні проектів ландшафтного планування, дизайну і менеджменту міських територій; ефективне використання наукового потенціалу для вирішення проблем планування, дизайну і менеджменту; забезпечення доступу студентів і викладачів до матеріалів реалізованих проектів; пошук джерел фінансування досліджень, пов'язаних з плануванням і дизайном міських ландшафтів.

В даний час мережу EULP об'єднує близько 50 європейських міст. Її інтереси пов'язані: з ландшафтом житлової зони, оскільки поліпшення ландшафтною ситуації в містах підвищує комфортність мешкання, а також знижує навантаження, зокрема транспортну на навколишнє середовище; з поліпшенням міської екологічної ситуації, оскільки стратегія міського планування повинна враховувати роль міст як мешканців різних видів флори і фауни; з управлінням міськими лісами і зеленими просторами і оптимізацією умов життя рослин в агресивному міському середовищі; з проблемами «зелених поясів» сучасних міст, необхідних для копіювання їх екологічних слідів і створення умов для локальної рекреації; з проблемами великих і малих міських річок, оскільки повені, що почастишали, примушують шукати шляхи їх запобігання; з проблемами відродження історичних садів і парків, що є частиною міської культурної спадщини, яка привертає туристів; з відкритими стратегічними просторами і проблемами міської інфраструктури, оскільки урбанізований ландшафт є частиною міської інфраструктури, що має таке ж значення, як дорожня мережа або система стоків; з проблемами міського маркетингу і ландшафтного оформлення суспільних просторів, оскільки це важливі складові ідентичності міст; з проблемами розвитку транспортної інфраструктури (з інтеграцією транспортних систем в міський ландшафт і необхідністю створення привабливих ландшафтних коридорів для пішоходів і велосипедистів); з проблемами взаємозв'язку здоров'я населення і суспільного ландшафту, оскільки переведені в економічні одиниці вигоди від відпочинку городян на об'єктах рекреації відображають новий погляд на цінність природоподібних ландшафтів, що знаходяться в безпосередній близькості до житлової забудови і ділових районів.

Також зазначимо, що 24 з 27 держав - членів Європейського Союзу - підписали Європейську ландшафтну конвенцію, в 21-ій країні вона ратифікована. Об'єднана Європа розробила Тематичну стратегію, направлену на поліпшення якості міського середовища. Не дивлячись на те, що цей документ приймається на державному рівні, основне місце в здійсненні його положень відводиться муніципальній владі. Тож керівництво українських міст має долучитись до європейської спільноти в напрямку співробітництва у забезпеченні екологічної стійкості міст.

Отже, розвиток урбанізованих міських ландшафтів має бути спрямованим на поліпшення якості життя населення і стати однією із складових в стратегіях сталого розвитку сучасних міст України. Враховуючи розвиток міст, реальність і невідворотність тенденцій зростання, підвищення якості життя і ступеню задоволеності потреб мешканців і поряд з цим збільшення забруднень, необхідним є максимально екологізувати міське середовище. Особливо важливими ці процеси є для мегаполісів і урбоаралів, де природне середовище знаходиться на певній відстані.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Тетиор А.Н. Городская экология / Александр Никаноровия Тетиор // учебн.пособие.- 3-е изд. – М. : Издательский центр «Академия», 2008. – С. 31-32.